No. 1694 Zaterdag 17 Juni 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

GEVAARLIJKE AMUSEMENTEN.

Curaçao bezit een eigen bioscoopgebouw; heden avond wordt het ingewijd met een prachtfilm.

Dat bioscoopgebouw biedt plaats aan 1500 kijkgragen.

De Ondernemer dezer zaak moet overtuigd zijn, dat er een druk gebruik gemaakt zal worden van deze gelegenheid, anders had hij zijn gebouw niet zoo groot opgezet.

Of wij hem succes toewenschen?

Waarom niet?

Onder één beding.

Dat hij zorge alle verkeerde films te weren. Een bioscoop is een zeer aantrekkelijk vermaak, maar daarom ook zeer gevaarlijk. Het werkt zeer krachtig op de verbeelding van het volk. Over het gevaarlijke van dit soort amusement voor een tropisch volk schreef de Oost-Indische Correspondent aan *De Maasbode*:

Zooals gij weet, want het is u al zoo lang en met grooten aandrang aangepraat, is de inlander zich aan het ontwikkelen. Zijn gemoed en geest zijn wakker geworden en open gegaan na een slaap van eeuwen; hij is bezig zich wagenwijd open te stellen voor de beschaving en die komt, zooals wij onder elkaar hebben uitgemaakt, uit het Westen.

Deze ontwikkeling en dit beschaafd worden zijn kleinigheden; het gaat maar zoo gemakkelijk niet en niet met zoo groote versnelling als des inlanders vrienden het graag zouden willen. Het is maar jammer, dat de wensch de vader der gedachte is, wat aan het critisch onderscheidingsvermogen dezer uiterst brave en welwillende menschen geen goed doet.

Omdat het met de cultuur nog zoo hard niet vlotten wil, is de bruine broeder al vast begonnen met zich te wijden aan specifiek Westersche amusementen. Neem hem dit niet kwalijk, vindt hem daarom niet onsolieder dan andere menschen. Weliswaar hangen er voedzamer vruchten aan den boom der beschaving, maar het zal onberekenbaar lang duren, eer zijn reiken daaraan toe is. In dien tusschentijd grijpt hij natuurlijk naar verteerbaarder, appetijtelijker, voor hem smakelijker producten

Wanneer wij op den dag van vandaag de rekening opmaakten van goed en kwaad, door den inlander aan het Westen ontleent, dan zou die in het nadeel uitvallen. Het is te hopen, dat wij in de toekomst capabel zullen blijken alle schulden te vereffenen.

De inlander heeft zich op Westersche amusementen geworpen, op wat bij u ondanks alle pogingen tot opvoeding en veredeling, nog altijd als volksvermaak bij uitstek geldt — bijvoorbeeld op bioscopen en op drank. De alcohol voorspellen we een lang, ofschoon geen eeuwig leven, de bioscoop nog een schitterende toekomst. De een moet bestreden en de andere hervormd worden. Het is geheel en al onvruchtbaar op den smaak van het publiek te smalen, die het naar het bioscoop-theater drijft. Het is geen bewijs van diep inzicht en hooge gestemdheid, om dit amusement den dood toe te wenschen; want allen, die zich beter dan de massa voelen, krijgen het de wereld niet uit, omdat die massa er met zoo hardnekkige neiging aan vast houdt. Maar dit leidt tot beschouwingen van meer algemeenen aard, die speciaal met het oog op Indië niet behoeven te worden ontwikkeld.

Nu worden den inlander hier in het algemeen geen onzedelijke films afgedraaid, tenminste wanneer gij krachtens een fatale begripsverenging onder onzedelijk vóór alles en bijna uitsluitend onkuisch verstaat. Schunnigheden komen weinig voor, lichtzinnigheden wel. Maar de inlander van hoog tot laag en van jong tot oud is in die dingen al bijzonder ruim van opvatting en wat er vertoond wordt is niet van dien aard, dat het hem slechter zal maken. Ondertusschen is het van het allermeeste belang hem geen tafereelen voor oogen te zetten, waarin de Europeesche vrouw op een of ander wijze, in meerdere of mindere mate haar eer verslingert. Hij mist het oordeel des onderscheids en is geneigd tot veralgemeening, individuen op het witte doek houdt hij voor typen, representanten der samenleving, daar in het verre Westen. Het optreden van zich inferieur gedragende vrouwvolk, al is het maar in deze levensbeelden, zal hem alle ontzag doen verliezen voor de Europeesche vrouw in het algemeen.

Dit nu is een van de meest ongewenschte zaken, die hem en ons overkomen kunnen. Momenteel durft hij aan de Hollandsche vrouw niet raken en dit ontzag moet er coute que coute in blijven. Misschien zal een of ander nieuwlichter weten uit te leggen, dat ook deze instinctieve eerbied wortelt in schuchterheid, gevoel van minderwaardigheid, gebrek aan zelfbewustheid. De geavanceerden op koloniaal terrein staan letterlijk voor niets! Maar het verdwijnen van dit ontzag, dat de veiligheid onzer vrouwen voor een goed deel garandeert — welke veiligheid ons zelfs in alle nieuwe lichten bekeken wel iets waard is — zou deze geheele samenleving op losse schroeven zetten. En dit is de bedoeling niet, zelfs niet van de etischen.

Maar het gevaar dreigt van den kant der prikkeltafereelen, van de spannende films van zooveel duizenden voeten lang vol moord, doodslag, inbraak, roof en brandstichting. Het gaat hier niet om de kwestie, dat het van weinig aesthetischen zin getuigt, zich in die scènes te verlustigen. Laten we, wanneer we over den inlander spreken, zwijgen over schoonheidsgevoel en aesthetische neigingen. Meer in de lijn der praktijk ligt het op te merken, dat de bruine broeder in onze bioscopen bezig is een leerschool voor alle soorten schurkerij door te maken. Het welluidend gehuil, waarmede vooral op de grootere plaatsen het welslagen van iedere boevenstreek wordt begroet, bewijst wel, met wat ontvankelijke leerlingen wij te maken hebben. Vergrijpen door inlanders in bioscoopstijl ineengezet mogen den meest ongeloovige overtuigen.

Bij u te lande is men tot het inzicht gekomen, dat het zien en overprikkeld meeleven van dergelijke avontuurlijkheden een ongeschikte uitspanning is voor kinderen, echter zijn alle inlanders kinderen op enkelen na — de ethischen verklaren het gaarne met tranen in de stem.

Zij nemen het kwaad graag aan. Zij zijn naturen zonder zelfbeheersching, onstandvastig in de minste verleiding van jongsaf, gewend in alles hun neigingen en bevliegingen te volgen. Bedenk daarbij, dat eerlijkheid, betrouwbaarheid, begrip van mijn en dijn nu juist niet de sterke zijden van dit volk uitmaken — en gij kunt u het effect voorstellen van zulke misdadigersverheerlijking.

We hebben een censuur noodig, zooals trouwens al wordt toegepast. Maar de censor berijdt zijn stokpaardje in enkele richtingen, die als de manieën zijn geworden, van al wat hier meer of minder gezag heeft. Met scherpen blik wordt toegekeken, dat er geen rassenhaat wordt gezaaid, dat niet menschen van een of andere „huidkleur" door lieden van andere teint per film worden belachelijk gemaakt en vooral wordt er met een bureaucratisch fanatisme op gelet, dat de neutraliteit niet wordt geschonden. Dit laatste vinden we heel natuurlijk bij de ambtenaren van een klein en zich klein voelend volk. Ieder krijgt eene benauwdheid, bij de gedachte, dat bij hem de victorie, wij meenen de misère zal beginnen.

Intusschen gaan NICK CARTER en consorten op het bioscoopdoek hun gang met den bruinen broeder te onderrichten in alles wat des schurks is. Dit alles maakt een zeer vreemden indruk, wanneer gij buiten de bioscoop veel meer dan noodig is hoort zagen over ontwikkeling, vooruitgang, intellectuëele en moreele verheffing des bruinen volks. Dit is allemaal mooi; maar de ethischen zijn hier de aangewezen menschen, om uit de hoogten van hun ideeënvlucht den blik omlaag te slaan en zaken van praktijk als deze op te merken. Wat we in ieder geval voor den bruinen broeder noodig hebben is een strakke eenheid in vorming en opvoeding; een eenheid, die zich niet verdraagt met een systeem van bij ontspanning af te breken datgene, waartoe b.v. de school de eerste grondslagen zou kunnen leggen. Dat een censuur als hier bedoeld noodig is, wordt zelfs voor het niet zóó onvolwassen Westen bijna door niemand meer in ernst bestreden. Alleen over de aan te nemen criteria bestaat verschil van meening. Er is op dit punt veel veranderd. Er was een tijd, dat ieder ruimdenkend mensch het zichzelf verplicht achtte te verkondigen, dat dingen als deze de overheid geen zier aangaan; dat een dergelijke voogdij den vrijen mensch onwaardig was.

Hoe laag men intellectuëel stond, wat een erge spitsburger en philister men was, bleek doordat voor excuus van allerlei zwijnerij ten tooneele of in welke plastische voorstelling ook, de kunst en dier rechten er bij werden gesleept. Maar het leven heeft hier de leer gedwongen, wanneer er al van een leer sprake was. Wij zijn het er over eens geworden, dat er dingen bestaan, die op het tooneel, gespeeld of afgedraaid, niet thuis hooren en wel allerminst ten aanschouwe van kinderen. Dat hiertoe prikkelende misdadigershistories hooren is in Europa ingezien, nadat men door een bittere ondervinding wijs was geworden. Het wordt tijd, dat in Indië waar wij te maken hebben met groote kinderen — dat zijn menschen met de karakterzwakheid van kinderen en de neigingen van volwassenen — volgens dit inzicht gehandeld wordt. Dat alsdan hier of daar een geavanceerde obscuurling zal gaan ophakken over dwingelandij, over beperking van des menschen vrijheid en zoo meer, doet eigenlijk niets ter zake."

Hoedenindustrie en Vlechtonderwijs.

III.

In welke richting moet de sociale verbetering der hoedenvlechtsters gezocht worden?

Ten gevolge van den onlangs ingetreden stilstand in den opkoop der *Staple hats* is de kwestie der Syrische opkoopers weer opnieuw op den voorgrond getreden.

Niet weinigen in onze kolonie zijn van oordeel, dat er een gouden tijd voor onze hoedenvlechtsters zou aanbreken, wanneer de Syrische opkoopers konden worden uitgeschakeld.

Ronduit gezegd deelen wij die optimistische meening volstrekt niet. Doch bovendien zijn de Syriërs hier reeds zóózeer ingeburgerd, en is hun handel zóó nauw en innig met de geheele hoedenindustrie saamgeweven, dat deze kwestie in het stadium, waarin zij nu gekomen is, een van de moeilijkste en ingewikkeldste geworden is, die niet met een eenvoudig handgebaar of op commando kan opgelost worden.

De Syrische kooplieden, of zooals zij in den volksmond meestal heeten: *italiano, arabier* of *paysano*, nemen een eigenaardige plaats in onze kleine maatschappij in. Voor ruim tien jaren geleden waren er nog weinigen, tegenwoordig vormen zij reeds een vrij groote menigte. Vooral sinds het verbanningsdecreet van Generaal Leconte, President van Haïti, in Januari 1912 is hun aantal hier aanmerkelijk gestegen.

Men heeft wel eens beweerd, dat de Syriërs door de hoedenindustrie naar Curaçao zijn gelokt, en dat met de uitbreiding dezer industrie ook hun aantal in de kolonie is toegenomen. Met evenveel, misschien met nog méér recht kan men het gezegde omkeeren en beweren, dat door hun komst en snelle aanwas in de kolonie zulke een uitbreiding der hoedenindustrie is mogelijk geworden.

De Syriërs zijn een onmisbare schakel geworden tusschen de groo-

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

XVI.

Den volgenden dag, Vrijdag 14 Januari, zou Monseigneur gaan vormen op *Grande Case*, een soort dorp meer dan een uur rijdens van Marigot verwijderd.

In deze bergachtige streken rijdt men met heele lichte wagentjes, slechts voor twee personen bestemd. Monseigneur reed vooruit met den Pastoor, ik volgde in gezelschap van den Heer MEAURION, die welwillend zijn roadcar ter onzer beschikking gesteld had.

Het karretje van Pastoor SMIT heeft als groote bizonderheid een reuzenparasol van grijsgeel doek met witte franje, bij wijze van kap uitgespannen.

Niet zoodra waren we het eerste bergje opgereden en kwamen we wat meer onder den wind, of de parasol sloeg om en werd een bommenvanger van luchtschepen. Potsierlijker gezicht was niet denkbaar. Tot overmaat van ramp begon het nog te regenen ook.

Onder een vreeselijke lachbui reden we de verdere helling op, daar van stilstaan geen sprake kon zijn. Eerst toen we op een effen vlakte kwamen, konden we het euvel verhelpen, en de baleinen weer naar beneden buigen, niet zonder groote moeite.

Een heerlijke tocht was het overigens, vol afwisseling, met prachtige vergezichten over de dalen, die hoe langer hoe dieper wegzakten en schuil gingen achter struiken en boomen; maar vooral over de zee hadden we een verrukkelijk uitzicht. Wat een verschil in vruchtbaarheid tusschen het Fransche en het Hollandsche gedeelte van St. Martin. De Fransche kant is rijk aan boomgaarden en moestuinen, is wild en dicht begroeid en heeft overvloed aan water. Gelijk overal elders op de Antillen regent het op St. Martin meer aan de Oostzijde van het eiland dan aan den Westkant. De Franschen hebben niet het slechtste stuk behouden. Landbouw en veeteelt is er dan ook van grooter beteekenis dan op het Hollandsche Gedeelte. De strook bewoonbare grond langs de bergen schijnt ook breeder en minder zandig te zijn.

Of het in werkelijkheid dichter bevolkt is, weet ik niet.

Een half uur lang reden we berg op, berg af, dwars door kleine riviertjes in steenen bedding, waar het karretje bewijzen van soliditeit geven moest, toen we aan *Rambeau* kwamen, een gehucht halverwege tusschen Marigot en Grande Case gelegen.

Helder witte beddelakens vol bestoken met de kleurigste prenten waren aan weerszijden van den weg tegen de struiken gehangen en met slingers groen onderling verbonden als om een eereboog te vormen. De rijtuigen werden tegengehouden door een stoet menschen, uit de verte reeds wuivend met vlaggen en doeken. In ieder karretje werd een berg bloemen gestrooid, een geestdriftig *Vive Monseigneur!* uitgebracht, en voort gingen we weer, geëscorteerd door een hollende menigte. Toen we wat langzaam reden om een helling af te dalen, zette een der Zangeressen een liedje in en heel het koor stemde bij. Dat was een: *Sauve la France*, of *Priez pour la France* zonder eind en vlak erop spraken ze U in 't Engelsch toe, want al die Fransch zingende en biddende menigte spreekt Engelsch. 't Was een koddig contrast, dat me werd opgehelderd door mijn vriendelijken begeleider. De Fransche liedjes en de Fransche gebeden heeft dat volk geleerd van de Fransche Priesters, maar de gewone omgangstaal is overal Engelsch. De nettere standen spreken ook Fransch, omdat ze officiëele personen zijn, of omdat ze het vroeger op school geleerd hebben. Daar Fransch de voertaal is op school, komen er slechts een 20 à 30 kinderen.

Die Fransche school heeft natuurlijk leeken personeel, één, zegge één Fransch sprekende Juffrouw. Of ze een Française is, weet ik niet. Voor zoover ik heb kunnen nagaan waren geboren Franschen alleen de Rechter, de drie Hospitaalzusters en de twee gendarmen, de ons bekende Maréchal met zijn adjudant, plus hunne echtgenooten. In die kringen wordt Fransch gesproken, overal elders Engelsch. De menschen zijn wát in hun nopjes, dat er nu een Priester is, die ten minste om den anderen Zondag in het Engelsch preekt. Het Fransch moet ook gehandhaafd blijven, maar de menschen verstaan er niet veel van, terwijl ze Engelsch allemaal spreken en verstaan.

Doch we zijn op weg naar *Grande Case.*

De laatste helling rijden we af en komen dan in een laan met aan weerszijden boomen, ja, maar ook huizen. Die lange rij huizen te midden van vruchtbare velden is Grande Case. Het kerkje gaf den naam aan het gehucht; het is een houten huis, hoog en ruim, maar ook oud en lek. De processie kwam ons wel te gemoet, doch wegens den regen werd besloten maar liever op een drafje door te rijden, het lekke dak bood althans eenige beschutting.

Prachtig is die missiekerk gelegen, schilderachtig tusschen hooge cocos, midden op een open plek van het bosch. Pastoor SMIT heeft er een klein houten pastorietje bij laten bouwen, waar we gelegenheid hadden wat uit te rusten.

De kerkelijke plechtigheid had plaats in allen eenvoud en groote armoede. De Staat zorgt voor pastorie en kerk, maar op *Grande Case* is het Katholieke volk van plan den Staat van deze zorg te ontlasten, als de vrijzinnige Republiek maar de noodige vrijheid daartoe verleenen wil.

Op Marigot hadden we de goede gevolgen van het vereenigd zijn van Kerk en Staat gezien, hier konden we ondervinden, dat iedere medaille haar keerzijde heeft.

Pr. fr. R. J. C. WAHLEN.

Wordt vervolgd.

te exporteurs en de vlechtsters der ordinaire hoeden.

Zij zijn onmisbaar *voor de Curaçaosche exporteurs*:

Dagelijks ziet men de Syriërs de straten en steegjes onzer stad doorkruisen en stil houden voor elke deur, waar eenig afval van hoeden stroo de tegenwoordigheid van een vlechtster verraadt. In alle richtingen trekken zij door de buitendistricten, meestal met paard en hun eigenaardig rijtuig, dat veel op een bagagewagen gelijkt; zij kennen alle zijpaden, elke hut. Noch de lange tocht, noch de felle tropische zon, noch het lange wachten schrikt hen af om de begeerde koopwaar machtig te worden. Met honderden dozijnen, met karvrachten vol voeren zij de stroohoeden stadwaarts naar hun huizen, waar ze hoog liggen opgestapeld, en nagezien, afgeknipt en gesorteerd worden. Zoo leveren zij ze af aan de exporteurs, die uit honderden dozijnen naar hartelust hun keus kunnen doen en wien op die wijze onnoemelijk veel tijd en omslag bespaard wordt.

Zij zijn ook onmisbaar geworden *voor de vlechtsters*.

Dit geldt voornamelijk voor zoover deze in de buitendistricten wonen. Het is een niet gering voordeel voor de vlechtsters dezer *staplehats* dat zij niet op haar geld behoeven te wachten tot ze een heel of half dozijn hoeden voltooid hebben, maar dat zoodra ze ook maar één enkelen hoed hebben afgewerkt, er reeds onmiddellijk een opkooper klaar staat om dezen tegen klinkende munt in ontvangst te nemen. Veronderstel, dat een vrouw van Barber of Westpunt, zoodra zij eenige hoeden heeft afgewerkt, daarmede naar de stad zou moeten gaan, om ze te verkoopen. Zij zou minstens een of twee dagen daarmede verliezen en niet de helft van het aantal hoeden kunnen afleveren, als waartoe ze nu in staat is.

Dikwijls ontvangt zij een voorschot op een dozijn hoeden, die zij eerst over een of twee weken behoeft in te leveren. De Syriërs maken het onze buitenmenschen zoo gemakkelijk mogelijk. Dikwijls geven zij vlecht stroo, het goed voor kleeding, provisieartikelen en allerlei snuisterijen in ruil voor de verkochte hoeden en besparen op die wijze die arme menschen een langen, moeizamen tocht naar de stad om inkoopen te doen.

* * *

Zeker, ook zonder scherpen blik ziet men gemakkelijk de gevaren en nadeelen aan dit stelsel verbonden.

Nadeel voor de industrie zelve.

De wijze van handeldrijven der Syriërs is het grootste struikelblok voor de meer technische ontwikkeling der hoedenindustrie in de buitendistricten. Het werkt het slechte, slordige vlechten in de hand. Voor alle hoeden, goed of slecht afgewerkt, betalen zij den uniformen prijs van 25 cts of minder, naar gelang de marktprijs is, zoodat voor de vlechtster elke prikkel vervalt tot het leveren van fijner-vlechtwerk.

Zelfs onafgewerkte, half voltooide hoeden worden door de Syriërs opgeëischt van personen, die minder vertrouwen verdienen of die telkens uitstellen hun voorschot af te betalen, om die hoeden verder te laten afwerken door andere vlechtsters, die eveneens nog bij hen in het krijt staan. Zulke hoeden kunnen onmogelijk, zelfs niet aan de geringste technische eischen voldoen.

Gevaren voor de exporteurs.

Het gevaar is natuurlijk niet denkbeeldig, dat de groote voorschotten die de exporteurs dikwijls aan de Syriërs moeten geven om de hoeden in massa op te koopen, niet altijd in gelijke waarde aan hoeden bij den exporteur terugkeeren.

Nadeelen en gevaren voor de vlechtsters.

Het voorschotsysteem houdt de vlechtster in een staat van afhankelijkheid, belet spaarzin en overleg, bevordert onnoodige inkoopen van artikelen, die enkel dienen om hu ijdelheid en pronkzucht te voldoen is oorzaak dat zij steeds doorgaa zich in schulden te steken, en niet zelden in gebreke blijven hun verplichtingen na te komen. In hoogmate onbillijk is het ook, dat de winsten, die dezen Syrischen kooplieden als tusschenpersonen ten goede komen, feitelijk ten koste van de arme vlechtsters verkregen worden

Let wèl, wij beweren niet, dat het een woekerwinst of een onrechtvaardige winst is. Integendeel. Daar is geen enkele volksklasse in onze Kolonie, die harder voor zijn brood werkt en zwoegt dan juist de Syriërs Laten we aannemen, dat zij op elke *staplehat* een gemiddelde winst van een plak (2½ cts) maken; dan beschouwen wij zelfs die winst nog zuur genoeg verdiend. Maar die winst is feitelijk een uitbuiting van een hongerloon, wat de arme vlechtsters verdienen. Die winst zouden de vlechtsters erbij verdienen, indien het mogelijk was, dat zij de hoeden zonder tusschenpersoon direct aan de exporteurs konden afleveren. Wij vinden het onbillijk, dat die winst op de vlechtsters verhaald wordt, en zouden het honderdmaal redelijker en rechtvaardiger vinden, wanneer die winst, die feitelijk overeenkomt met *commissieloon*, den Amerikaanschen kooplieden werd in rekening gebracht.

Risico voor de Syriërs.

Het is volstrekt geen zeldzaamheid, dat een vlechtster, die van een goedhartigen Syriër een ruim voorschot op afbetaling in hoeden ontvangen heeft, zich allengs zóó diep in schulden gestoken heeft, dat er geen uitkomst meer mogelijk is, of ook dat zij uit onwil en kwaadwilligheid weigert dat voorschot terug te betalen en bij de komst van den Syrischen koopman haar deur zorgvuldig gesloten houdt. De Syriër is dan zijn geld kwijt.

In het stadium, waarin die tusschenhandel der Syrische kooplieden zich tegenwoordig bevindt, biedt deze naast niet geringe voordeelen ook groote nadeelen; hij is allengs zoo innig en nauw met de hoeden industrie verbonden, dat er geen gedachte aan is, deze eenvoudig uit te schakelen. Alles bij elkaar genomen kan men dien tusschenhandel voor onze hoedenindustrie als *een noodzakelijk kwaad* beschouwen.

Men kan zooveel medelijden hebben als men wil met de arme vlechtsters, die voor een hongerloon moeten werken, doch de Syrische kooplieden uit onze hoedenindustrie uitschakelen lijkt een onbegonnen werk, een hopelooze en onmogelijke zaak, vooral als men onze arme bevolking geen beter systeem er voor in de plaats geeft. De wijze van opkoopen door de Syriërs en alles wat met dien tusschenhandel samenhangt, is zoozeer berekend op de eigenaardige zwakheden van ons volkskarakter, op het chronisch geldgebrek, op de koop- en leenzucht der arme bevolking, dat zelfs een beter systeem, wat grootere voordeelen zou bieden aan de vlechtsters, zich slechts met de grootste moeite zou kunnen inburgeren en naast het eerste handhaven.

De eenige verbetering, die wij voor mogelijk houden en die tevens aan de redelijke verlangens van de vlechtsters zou tegemoet komen is, dat de Curaçaosche exporteurs tegenover de Amerikaansche importeurs met alle kracht aan den minimum prijs van fl 8,50 of fl 4 voor de stapel hoeden moeten vasthouden, ten minste in het drukke seizoen van September tot April, en zoo mogelijk het commissieloon, wat nu aan den tusschenhandel der Syriërs ten goede komt, niet op de vlechtsters verhalen, maar of wel zelf dragen, of den Amerikaanschen kooplieden in rekening brengen.

P. A. EUWENS.

HET ONDERWIJSVRAAGSTUK.

„De Tijd" (r.-k.) schrijft van het rapport der bevredigingscommissie o. m.:

„Wij ontzeggen den Staat het recht tot zich te trekken, wat der ouders of der Kerk is: wij zullen ons naar alle vermogen verzetten tegen een ieder, die ons voort wil trekken naar de helling van het staats-socialisme. We zijn dan ook bijv. weinig ingenomen met het voorstel der Bevredigingscommissie dat den bouw en den eigendom van alle scholen aan gemeentezorg opdraagt. Vereenigen wij ons in dit en eenig ander punt met de practijk, dan is het alleen in zoover wij het kunnen aanzien als een middel tot geruststelling der overheid, terwijl de beginselen gehandhaafd blijven en ongerept.

Het blad besluit:

Eindigt dan de felle strijd met het scherp van het zwaard, de angstige worsteling — wij blijven ons vaandel dragen met de leuze, die de ware wijsbegeerte evenzeer dicteert als ons geloof in den God der volkeren De principen blijven staan, en de kloof, die gaapt tusschen Christendom en ateïsme scheidt ons onderwijsbeginsel van het vrijzinnige. Het kan ons verlichten, dat het nieuw-ontworpen art. 192 minder fel dat vrijzinnig begrip formuleert, wij kunnen ons bevredigd toonen, omdat gebroken wordt met eene oneerlijke bevoorrechting; maar voldaan in ziel en geweten zijn wij niet, aleer wij ons eigen beginsel — het ware — verwezenlijkt zien: de bijzondere school de school, het openbaar onderwijs noodhulp. En dat in de Grondwet."

„Het Volk" (S. D. A. P.) over het ontwerp-artikel 192 G. W.:

„Het nieuwe artikel laat het bijzonder onderwijs, wat zijn godsdienstige kleur, zijn filosofische of theologische richting betreft, geheel vrij. Het erkent die vrijheid uitdrukkelijk. Maar het eischt tevens deugdelijkheid, en het stelt de staatszorg voor het onderwijs voorop. Het schuift een grendel voor de mogelijkheid van verwaarloozing van het volksonderwijs.

Dit nieuwe grondwetsartikel heeft dus onze volledige instemming; het biedt aan de arbeidersklasse een stevige basis om te strijden voor verbetering van het volksonderwijs over de geheele linie."

Practisch echter ziet „Het Volk" in de vrije school een schromelijke verwaarloozing van het volksonderwijs.

En de financiëele gelijkstelling heeft, indien wij het goed begrijpen, alleen de instemming van „Het Volk", omdat de financiëele gelijkstelling het bijzonder onderwijs — ontheven van financiëele zorgen — zal dwingen goed te zijn, dwingen door ingrijpende staatszorg.

Zonder zoodanige staatszorg verwacht „Het Volk" blijkbaar ook voor de toekomst dezelfde schromelijke verwaarloozing van het onderwijs, welke wij in de kolommen van dat blad herhaaldelijk met een wel bekend en teekenend, maar minder welluidend woord zagen aangeduid.

„Het Volk" vergist zich ten eenemale, zooals het „Huisgezin" nog eens herinnert:

„Het vergist zich naar alle kanten.

Het vergist zich vooreerst wat de waardeering van het bijzonder onderwijs, ook in het tegenwoordig stadium, betreft.

Plaatselijke onvolmaaktheid en tekortkomingen zal men bij het bijzonder onderwijs even goed aantreffen als bij het openbaar; zijn alle onderwijzers even kundig, even ijverig, met dezelfde toewijding bezield?

Doch dit bedoelt het „Volk" niet en kan het niet bedoelen.

Het richt zich tegen het stelsel, tegen het geheel. Het wil te verstaan geven, dat de mannen, die de leiding van het bijzonder onderwijs in handen hebben, zich om de deugdelijkheid en degelijkheid van het onderwijs niet bekreunen en er geen prijs op stellen het onderwijs al de vruchten te laten dragen, die het kan voortbrengen.

Een dergelijke meening is totaal valsch en ongerijmd, — zóó ongerijmd, dat het „Vaderland", niet van voorliefde voor het bijzonder onderwijs te verdenken, nog onlangs de onhoudbaarheid van dien waan aan de kaak stelde.

De bijzondere school wil goed onderwijs geven en zij geeft het.

Meent het „Volk" werkelijk nog, dat wij de menschen dom willen houden?

Dat wij niet veeleer en veel liever een goed ontwikkelde arbeidsbevolking zien?

Dat wij niet begrijpen, dat goed lager onderwijs een noodzakelijke grondslag is voor het vakonderwijs, dat juist in onze kringen steeds toenemende belangstelling ontmoet?"

Wat „Het Volk" nu nog te verstaan durft geven, is een bakerpraatje en niet meer.

Tegen staatsbemoeiing met het bijzonder onderwijs zien wij niet op, voor zoover zij redelijk en verstandig is, maar wij laten ons niet ter wille van wat geld een dwangbuis aandoen.

De „Nederlander" (c.-h.) schrijft:

„In de liberale pers ontwaart men eenig verschil over de vraag of de resultaten, waartoe de onderwijscommissie gekomen is, nu of later min of meer bindend zijn voor de partijen.

In ons oog is dit geen vraag. Onze constitutie zou dit niet toelaten. Allerminst moet de beëindiging van een strijd tegen onrecht berusten op een kunstmatig convenant, gesloten op onconstitutioneele wijze. Hierin zijn we het dus geheel een met „Fakkel" en „Standaard".

Maar niet eens zijn we het met laatstgenoemd blad, dat alles zal afhangen „van de Kamermeerderheid die in 1917 zal optreden."

„Valt die meerderheid ons toe, dan zal ze wellicht een poging wagen, om het profijt te verhoogen, en valt ze ons tegen, dan zal de tegenpartij er allicht iets op afdingen."

Dat moge zoo zijn voor hen, die, naar revolutionair beginsel, den wil der meerderheid voor maatgevend houden.

Wij meenen, dat, waar men zoekt naar recht, naar regelen die het rechtsgevoel bevredigen, geen gesjagger, naar zich toehalen of beknibbelen aan het woord moet komen.

Wij moeten hebben eene regeling die ons rechtsgevoel bevredigt; niets anders.

Het rapport der Staatscommissie heeft niet de hulp noodig van partijen.

Het moet zich zelf verdedigen."

Het blad heeft daarin gelijk, dunkt ons. De vraag is echter of het feitelijk ook gelijk zal krijgen.

De Schoolstrijd.

Evenals wij begroeten eenige Katholieke bladen het rapport der Bevredigingscommissie met instemming.

De „Maasbode" zegt o. a.:

„Voor vriend én tegenstander dient hierbij aanstonds opgemerkt te worden, dat dit stelsel een aanmerkelijk verschil vertoont met wat wij in beginsel wenschen.

In beginsel is het onderwijs de zaak der ouders en een regelrechte deductie uit dat beginsel voert tot de leuze: bijzonder onderwijs regel, openbaar onderwijs aanvulling.

Daarentegen bevat de voorgestelde regeling beide soorten van onderwijs op ééne lijn als gelijkwaardig.

Wel kunnen de ouders nu hun verschil in waardeering ten volle doen gelden, maar de Staat maakt het principiëel-juiste onderscheid niet.

Wel zijn de ouders, niet alleen in naam maar, door de voorgestelde financiëele gelijkstelling, ook in wezen geheel vrij in de keuze van het onderwijs; maar verder gaat de regeling niet.

Ten aanzien van de principiëele vraag, waarin rechts geen kleurloosheid van den Staat wenscht — getuige het ontwerp-grondwetsherziening van het ministerie-Heemskerk — houdt de voorgestelde regeling zich neutraal.

Wij mogen dezen afstand tusschen onze eigenlijke wenschen en het gebodene niet verhelen voor onze vrienden; wij willen dat verschil aangeven voor onze tegenstanders."

„Bovendien steekt er in het grondwetsartikel nog een verschil, waar niet overheen gegleden mag worden.

Overal in het Rijk zal gezorgd worden, zij het dan niet voor scholen van openbaar onderwijs, dan toch voor gelegenheid tot het ontvangen van dat onderwijs.

Niet aldus met het bijzonder onderwijs; dat moet — en het is ook zijn aard — opbloeien uit den wil en het initiatief der ouders.

Durven wij met al deze nadeelige verschillen de toekomst voor het bijzonder onderwijs aan?

Onze mannen in de commissie hebben gemeend van ja. Ook wij denken er zoo over.

Doch de nadeelen die wij aangaven, bestaan toch niettemin.

Nog lieten wij een hoogst aangelegen punt onaangeroerd.

De commissie heeft gemeend haar arbeid in hoofdzaak te moeten bepalen tot het lager onderwijs.

Dergelijke regeling als zij ontwerpt voor het volksonderwijs levert zij niet voor het middelbaar.

Slechts geeft zij een dusdanige formuleering in het grondwetsartikel, dat, gezien vooral de toelichting op dit punt, de toekomstige wettelijke regeling niet anders zal kunnen wezen, dan van zeer nabij de financiëele gelijkstelling naderend.

Trots alle bezwaren aanvaarden wij het voorgestelde resultaat van de bevredigingscommissie als bevredigingsarbeid.

Met gulle erkenning waardeeren wij, dat veel ons zal worden geschonken van wat wij als ons recht immer hebben beseft en aangewezen.

Niemand kan ons beletten hooger gaande wenschen te koesteren en daarnaar op passende wijze te streven.

Doch „den schoolstrijd" zou men toch, wanneer deze bevrediging tot stand komt, als geëindigd kunnen beschouwen."

Niet echter zal de levende kracht van liefde voor de heerlijke zaak van ons onderwijs worden stilgelegd.

Verre van daar. Met vernieuwde geestdrift zullen de vrienden en de dienaren van ons onderwijs verder streven naar steeds hooger opvoering, steeds verdere volmaking van ons opvoedingsstelsel.

Wij moeten — zoo besluit het blad — van onze bezwaren thans afzien. Aan het werk der commissie iets afbrokkelen, is dat werk in gevaar brengen.

Als geheel heeft 't het vertrouwen van zoo goed als alle politici in den lande.

Als geheel moet het worden aanvaard.

Als geheel heeft het de schitterendste kansen op verwezenlijking.

Het „Huisgezin" schrijft o. a.:

„Dit is de financiëele gelijkstelling zonder reserve, zonder achterdeurtje.

Het voorgestelde artikel 192 is niet gebouwd op den ons sympathieken grondslag, waarvan het voorstel der Staatscommissie van 1910 en het ontwerp van minister Heemskerk uitgingen: de ingezetenen zorgen als regel zelf voor het lager onderwijs; maar men bedenke, dat het de vrucht is van een compromis, de vrucht van een overleg van mannen, geroepen onrecht weg te nemen en samen te werken tot verhooging van het peil van ons volksonderwijs.

Hoe kan een einde worden gemaakt aan den staatkundigen schoolstrijd? — voor deze vraag stond de Staatscommissie, en zij meent deze vraag bevredigend te hebben beantwoord.

Wordt dus het ontwerp-artikel 192 — wat te verwachten is — door de regeering overgenomen en hecht de volksvertegenwoordiging daaraan haar zegel, dan gaan wij een periode van rust tegemoet.

Niet van rust op het gebied van het onderwijs zelf: integendeel, het zal voor ons een periode van verhoogde actie en krachtige werkzaamheid worden.

Maar de politiek zwijgt voorshands.

Men behoeft de hoop niet op te geven dat de wensch: de bijzondere school regel, de openbare uitzondering dichter bij zijn verwezenlijking wordt gebracht, doch er zal niet, zooals een enkele reeds te verstaan gaf, dadelijk aangestuurd worden op een nieuw en nog beter artikel 192.

Wij zullen uit het artikel 192 der Staats-commissie, wordt het wet, alles halen wat er uit te halen valt: wij zullen dan naar alle kanten vrij en onbelemmerd de vleugels kunnen uitslaan en wij zullen er ons vooral op toeleggen, het onderwijs beter en meer vruchtdragend te doen zijn.

Dit is de groote overwinning: gelijk recht, en, als gevolg daarvan, het onderwijs op hooger peil gebracht."

In gelijken zin zegt het „Centrum".—

„Komt wettelijk tot stand, hetgeen door de Commissie is ontworpen en wordt voorgesteld, dan zal van den schoolstrijd in zijn ouden vorm geen sprake meer kunnen zijn en een toestand worden verkregen, welke een eerlijke mededinging tusschen de openbare en bizondere school mogelijk maakt.

Dit moet — wij zeiden het reeds vroeger — aan het onderwijs-zelf ten goede komen.

Het openbaar onderwijs zal niet verdwijnen, maar het bizonder onderwijs zal, gelijk niet anders dan behoorlijk is, beter tot zijn recht kunnen komen door de financiëele gelijkstelling.

Wij begrijpen niet, dat men daartegen van Rechts ernstige, laat staan principiëele bezwaren zou kunnen aanvoeren."

Insgelijks de „Gelderlander":

„Zonder ons in alle finesses te begeven, waarvan men trouwens na een zeer vluchtige overlezing van het rapport nog geen begrip heeft, gelooven wij stellig, dat, gaat men met dit rapport accoord, de onderwijsbevrediging een kwestie nog slechts is van dagen."

Van de antirevolutionaire pers liet zich nog alleen het „Arnhemsche Dagblad" uit, aan de samenstelling waarvan antirev. Kamerleden deel hebben. We lezen daar:

„Wordt het Grondwetsartikel door de Regeering overgenomen, en dient zij de Onderwijs-wetsontwerpen bij de Kamer in, dan zal het moeten blijken, of bij de partijen der Linkerzijde de begeerte even levendig is, om aan het Bijzonder Onderwijs recht te doen wedervaren, als dit bij het overgroote deel van de Linkerleden der Commissie het geval is geweest.

De hoop hierop is niet ongegrond. En indien het rapport thans uitzicht opent, dat de bittere kant van den schoolstrijd afgenomen wordt, is het verschijnen ervan als een zeer belangrijke gebeurtenis te beschouwen.

Blijft het niet bij dit rapport, maar draagt de arbeid der commissie vrucht, en wordt het der Regeering gegeven, tot stand te brengen wat zij bij haar optreden heeft aangekondigd als haar plannen inzake onderwijs, dan is daarmede de kloof tusschen de twee partijgroepen niet overbrugd, doch de politieke atmosfeer zal belangrijk zijn gezuiverd.

Als zoodanig hechten wij aan den arbeid der Commissie groote beteekenis."

Brazilië en de oorlog.

Een Braziliaan, tijdelijk in ons land vertoevend, schrijft:

Met meer opmerkzaamheid en spanning dan voorheen worden thans in Brazilië de oorlogstoestand en de kansen der toekomst in Europa besproken. Vooral nu ook het vroegere moederland Portugal, dat nog altoos veel sympathieën heeft en welks taal nog steeds gesproken wordt, ook in den volkenstrijd betrokken is, leeft men meer dan vroeger met den Europeeschen toe-

stand mede. Van den beginne af waren de sympathieën der Brazilianen nagenoeg onverdeeld voor de Entente-landen. Dit kwam voort, als ik goed zie, uit eene spontane antipathie tegen de Duitschers, die vóór den oorlog meer invloed in Brazilië hadden dan menigen patriot lief was. Men. wist bijv., dat de pan-germanisten ook het oog geslagen hadden op een gedeelte van Brazilië. Zoo stelt zekere R. Tannenberg in zijn boek „Gross Deutschland" zich de verdeeling van Zuid-Amerika zóó voor, dat de zuidelijke staten van Brazilië, benevens Argentinië, Paraguay, Uruguay en Chilli aan Duitschland toevallen. Ook prof. W. Sievers was van oordeel, dat Duitschland zich moest vestigen in Zuid-Amerika, wel niet om het te annexeeren, maar toch economisch en in zekeren zin politiek. Ook A. Funke meende in een studie, dat aan Duitschland meer politieke invloed moest komen, vooral in den staat Rio Grande do Sul, waar veel Duitsche kolonisten wonen Friedrich Lange meende, dat „die bedel-republieken van Zuid-Amerika door zachtheid of door geweld tot rede moesten gebracht worden." „En von Liebert schreeft, dat de Duitsche landverhuizersstroom moest geleid worden naar Argentinië en Zuid-Brazilië, om aldus het „Gross-Deutschland" te helpen stichten.

Van Braziliaansche zijde was men niet geheel blind voor het gevaar van een overwegenden Duitschen invloed. Garcia Calderon waarschuwde ernstig tegen het „Duitsche gevaar" in de staten Santa Catarina, Parana en Rio Grande do Sul, waar bijna een half millioen Duitschers gevestigd zijn. De schrijvers Aranha en Romero wezen eveneens op het gevaar van zulk een aantal kolonisten, dat de rechten van Braziliaansche burgers opeischte en verkreeg en toch tegelijkertijd hun eigen taal, organisatie enz. behield, ja, zelfs naast de Braziliaansche nationaliteit ook de Duitsche burgerrechten bewaarde volgens de beruchte wet-Delbruck. Jaren achtereen was men blind gebleven voor de gevaren dezer „penétration pacifique", en had zelfs het gouvernement dier staten gemeend mede te moeten werken tot deze kolonisatie, totdat voor ongeveer acht of tien jaren de oogen begonnen open te gaan en men eenige maatregelen tegen de germaniseering kon nemen.

Erkend moet worden, dat de aanwezigheid der kolonisten in menig opzicht heilzaam is geweest voor de ontwikkeling van handel en nijverheid, doch voor de Braziliaanschen trots was het hard te moeten zien, dat de beste vruchten dier kolonisatie naar het „Grosse Vaterland" gingen. Ook waar geen Duitsche kolonisten gevestigd waren, hadden toch enkele Duitsche kantoren den uitvoerhandel der voornaamste producten in handen, terwijl ook het bankwezen door hen beheerscht werd. Zoo zijn er in den gunschen staat Bahia niet meer dan 200 Duitschers, maar dezen hebben ongeveer den ganschen tabakshandel voor Hamburg en Bremen in handen.

Hierbij mag misschien opgemerkt worden, dat onze Amsterdamsche tabakshandel aldaar de markt kan veroveren tijdens dezen oorlog.

Iets dergelijks is het met de koffiemarkt te Rio en te Santos, welke voor een groot gedeelte in handen is van het huis Theodor Wille en Co., die de markt en de Braziliaansche koffie-politiek beheerscht. Het waren de Duitsche handelshuizen in Brazilië, die in de eerste oorlogsmaanden onder den onschuldigen vorm van handelstelegrammen zorgden voor provianderering enz. der Duitsche handelsschepen en deze inlichtten over het vertrek van waardevolle handelsschepen des vijands.

Het is te begrijpen, dat onder het Braziliaansche volk geen pro-Duitsche stemming bestond, en dat deze door een dure en uitgebreide pro-Duitsche propaganda bij het uitbreken van den oorlog niet gewonnen kon worden, althans niet bij het gewone volk. Nu Portugal tot de oorlogspartijen is toegetreden, verbergt men nog minder dan voorheen zijn sympathieën voor de Entente. Vooral de bekende Ruy Barbosa, die zeer veel invloed bezit, werkt sterk in een pro-alliés-richting. Dit alles moge thans nog van zeer weinig gewicht zijn in het groote Europeesche conflict, later bij den komenden economischen strijd zal deze stemming zwaar kunnen wegen.

Het kanon van Conflans.

Uit Berlijn wordt gemeld:

Esseorn vertelt van een groot scheepskanon der Franschen, dat voor Conflans in het bosch werd gevonden. Toen de Duitschers het veroverden, maakten zij voor het eerst persoonlijk kennis met een ouden vriend uit de verte. Het kanon had van hen zelfs reeds een naam gekregen en heette het kanon van Conflans.

Met dit geschut, waarvan de loop acht meter lang was, beschoten de Franschen sedert maanden onafgebroken het plaatsje Conflans, dat hun als spoorwegstation een beschieting waard leek. De afstand was niet gering, achttien kilometer. Maar dat was voor het stuk geen bezwaar. Sedert Augustus 1915 peperde het dagelijks een hoeveelheid in het onschuldige plaatsje aan den weg van Metz naar Etain. Als de bediening in goed humeur was, vaak zelfs honderd schoten per dag. In Conflans was men er reeds lang aan gewoon. Altijd dezelfde toon en hetzelfde kaliber. Men wist precies hoe het monster er moest uit zien, waarvan de granaten kwam.

De artilleristen in het bosch van Hainemont hadden echter geen geluk. Meestal troffen zij niets en zeker niet het station en zijn naaste omtrek.

Ofschoon de Duitschers wel ontdekt hadden, waar het stuk stond, konden zij het niet tot zwijgen brengen. Nu zij hebben gezien, is het ook begrijpelijk. De Franschen hadden zich buitengewone moeite gegeven, om deze kolos hierheen te brengen. Dwars door het bosch was een veldbaan aangelegd om hem in het dichtste kreupelhout te brengen. Zelfs nu moesten onze gidsen nog goed uit kijken, om het stuk niet mis te loopen in zijn schuilplaats.

Komt men aan het kanon dan is er om heen een open plek, die de Duitsche granaten hebben gemaakt Het geheele aardrijk is omgewoeld, maar in het middelpunt er van staat een kleine vesting. Het kanon stond in de diepte onder een laag van drie en een halven meter beton. Op eenigen afstand hadden de Franschen ballon-kanonnen neergezet in zorgvuldig gemetselde putten, om de vliegers weg te houden. Daarboven waren takken gelegd en het geheele toestel was draaibaar als het affuit van een ballonkanon. Het was voortreffelijk werk maar nog niets bij de kanonvesting vergeleken. Hier was een geheel systeem van onderaardsche vertrekken. Daarin stond het stuk geborgen. Alleen het uiteinde van den loop kwam te voorschijn. Van uit de geweldige geschutkamer kwam men door slingerende gangen van beton in de granatenkamer, waar ook het schot geregeld werd. Men moest daarvoor twintig trappen naar beneden. Een andere trap liep naar de kardoezenbewaarplaats Een derde, een vierde voor de marine artilleristen, die het stuk bedienden. Zooals aan boord sliepen zij in hangmatten.

Dit ingewikkelde werk hadden de Franschen niet kunnen afbreken, toen zij zich naar de Cote Lorraines terug trokken. Alles viel den Duitschers in handen. Den 25en Februari nog had het kanon vijftig schoten in de richting van Conflans gevuurd. Dat was zijn zwanenzang geweest. Den volgenden dag werd het verlaten.

DE OORLOG.

Een vuurorkaan is losgebroken rondom Verdun. De Duitschers hebben het er op gezet: ze moeten Verdun hebben. De Noord-Oostelijke vooruitspringende punt van de fortenlinie is in hun macht, dat erkennen de Franschen nu zelf De derde zware vesting is TAVANNES, welke nu weer fel bestookt wordt De omtrekkende beweging kruipt dus langzaam verder. Wat meer is, van Douaumont drongen de Duitschers een heel eind lager in Zuid Westelijke richting tot het fort SOUVILLE, dat tot den tweeden ring behoort, en den afstand tot Verdun met de helft vermindert.

Aan den Westelijken Maasoever wordt wel hevig gevochten, maar is het succes der Duitschers minder Daar gaat het vooral tegen Chattancourt, dat de omtrekkende beweging in het N. W. nog altijd tegenhoudt.

De Franschen voeren een harden strijd. Reeds vier maanden wordt er om Verdun gevochten. De Duitschers trekken er al hun krachten samen maar..... de Rus dwingt henten tweeden male het Fransche front te verlaten om Oostenrijk te komen helpen. Rusland wordt opnieuw de bevrijder van Frankrijk. De Russische stoomwals is aan 't rollen gegaan met vollen stoom, en drijft de Oostenrijkers met kracht terug. Op een breedte van 250 KM. zijn de Russen 60 KM. vooruitgedrongen. Ze zijn nu weer op dezelfde hoogte als ze verleden jaar om dezen tijd waren. Ze hebben de voornaamste centrale punten van Gallicië al weer in hun macht, bedreigen Lemberg en zakken al af naar Cernovitz. Overal maken ze gevangenen bij massa's. Aan Oostenrijkers alleen meer dan 120,000.

De dooden worden niet opgegeven, maar hun getal moet hoog wezen. De Russen hebben voor tactiek eerst een paar uur hevig de kanonnen te laten bulderen en dan plotseling op te houden, alsof de aanval der infanterie zou beginnen. De Oostenrijkers stellen dan ook hun troepen op om het gevecht te beginnen en dan valt Rusland ineens weer over die dichte gelederen met golven vuur. De slachtoffers zijn dan niet te tellen.

De Duitschers zijn hun bondgenooten reeds ter hulp gesneld, maar te laat. Ook zij verloren veel manschappen aan gevangenen, gewonden en dooden.

In Griekenland worden de havens geblokkeerd door de geallieerden om den Koning te dwingen tegen Duitschland partij te kiezen. Z. M. Constantijn stond den Bulgaren verschillende vrijheden toe, wat de Entente niet wil dulden. Dat loopt daar erg mis binnenkort.

De Italianen behaalden ook eenige overwinningen op de Oostenrijkers, die dus overal te gelijk slaag krijgen. Men kan wel zeggen dat de oorlog goed aan den gang is, maar nog niet wanneer hij uit zal zijn.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Woensdagmorgen heeft Mgr. VUYLSTEKE aan 150 kinderen van de St. Dominicusparochie op Montaña het H. Vormsel toegediend.

Na afloop der plechtigheden werd door den Apostolisch Vicaris de nieuw gebouwde school in oogenschouw genomen.

Wat is dat een mooi, ruim, frisch gebouw! Pastoor DAHLHAUS heeft van die school iets moois gemaakt, een waar sieraad voor heel de omgeving. Nog pas een derde staat er, dat ruimte biedt aan drie afzonderlijke klassen van 48 leerlingen. Aan deze afdeeling sluit later het hooger op te trekken Zusterhuis aan, waarnaast weder een afdeeling van drie klassen volgen zal. In het vooruitspringend einde kwam een lokaal vrij voor het vlechtonderwijs.

Deze modern ingerichte school geeft voor de zooveelste maal het bewijs, dat het Vicariaat voortdurend streeft naar verbetering van het Onderwijs, en het mogelijke doet om dat ook te bereiken.

In een paar jaar tijds is dat alleen op Curaçao reeds de vierde nieuwe school, de andere drie werden gebouwd op S. Willibrordo, Sta. Marie en Sta. Rosa.

Goede reis.

Met de *Prins der Nederlanden* zullen de Zeereerw. Paters TH. VAN SADELHOFF, Pastoor van de Noord op Aruba, en M. G. DAHLHAUS, Pastoor van Montaña alhier naar Nederland vertrekken voor verlof. Een goede en behouden reis zij hun toegewenscht en na een jaar een voorspoedige terugkomst in de beste gezondheid.

De Bataafsche.

De raffinaderij lijdt aan oorlogsmolest. Al lang had het bedrijf in volle werking moeten zijn, maar wegens den oorlog kunnen verschillende materialen en machinerieën niet geleverd worden.

Intusschen staat deze grootindustrie niet stil, maar geeft werk aan honderden. Ook buiten haar eigen terrein. Zoo zullen er groote lichters gebouwd worden, gelijk men weet van 600 — 700 — 900 ton.

De Firma S. E. L. MADURO & SONS heeft meer dan een millioen voet hout laten uitkomen.

Zulk een vracht hout werd nog nimmer te gelijk op Curaçao ontvangen.

Dan komt er ook nog een flinke sleepboot uit Oost-Indië en zal een andere hier gemaakt worden met een capaciteit van 600 P. K.

Als de oorlog maar eens voorbij is, dan gaat Curaçao niet vooruit, maar vliegt het vooruit.

Dr. den Houter.

Zondagmorgen is de HEd. Zeergel. Heer Dr. TH. G. DEN HOUTER via La Guaira van Colon en Panama teruggekeerd. Naar wij vernemen vertrekt ZHEG. dezer dagen voor korten tijd naar Suriname.

Sta. Barbara.

Woensdagmiddag hebben we de eer gehad in gezelschap van Z. D. H. den Apostolisch Vicaris en den Zeereerw. Pastoor DAHLHAUS een bezoek te brengen aan Sta. Barbara. De Superintendent Mr. PANDT ontving ons allervriendelijkst en geleidde ons de hooge trappen op naar het oude Landhuis. Daar vernamen we, dat op het oogenblik 366 arbeiders aan 't werk zijn, plus nog 15 vaklieden. Iedere week wordt voor ± 2,000 gld. aan arbeidersloon uitbetaald, boven de gewone spijs en drank, die dagelijks in voldoende hoeveelheid aan allen worden verstrekt Een oppassend werkman kan derhalve bijna zijn geheele loon thuis brengen, wat, helaas, maar zeer weinigen doen.

Een goed uur verder ligt Nieuwpoort, de havenplaats der fosfaatmijnen, waar ook de verscheping plaats heeft. Hier ontving ons de Heer GODDEN in zijn eigen woonhuis, wat hoogerop gelegen. Na met ZEd. de thee gebruikt te hebben gingen wij langs de verschillende gebouwen naar de haven. Op de kade liggen hooge stapels fosfaat gereed ter verscheping. De Heer GODDEN was zoo vriendelijk ons uit te leggen; dat men met alle kracht doorwerkt om klaar te zijn voor de veelvuldige aanvragen, welke na den oorlog verwacht worden. De fosfaat wordt gedolven uit de mijnen boven op den berg. Een lange rits tipkarretjes worden daar boven gevuld en rijden dan langs een kabelbaan de tamelijke steile helling af. Hun eigen zwaarte drijft hen omlaag langs de rails en trekt te gelijkertijd een andere rij leege tipkarren omhoog langs het dubbele spoor. Zoodra deze laatsten op de voor hen bestemde plaats zijn aangekomen, wordt de kabel losgemaakt en rijden de volle wagens, op enkel spoor gekomen, met genoegzame kracht door om dood te loopen op een houten brug, in halven cirkel hoog boven de havenkade gebouwd. Door een handige beweging worden de karretjes omgewipt en storten dan hun inhoud omlaag. Bergen van fosfaat liggen daar beneden die brug te wachten op verder vervoer.

Sta Barbara is klaar om na den oorlog in een minimum van tijd de grootste schepen te vullen.

De reeks gebouwen, woningen van opzichters, verblijf van werklieden, werk- en bewaarplaatsen werden nu bezichtigd. We zagen onder andere het distilleeren van zeewater. Dagelijks worden 500 gallons gedistilleerd om te dienen als drinkwater voor het werkvolk en als noodzakelijk hulpmiddel bij de boorinrichtingen.

Al die gebouwen, regenbakken en vangvloeren zien er zóó prachtig onderhouden uit en werden zóó solied gebouwd, dat men zich onmogelijk voor kan stellen, dat heel deze inrichting reeds meer dan dertig jaar oud is en meer dan twintig jaar heeft stil gelegen.

We troffen het juist dat de blauwe vlag geheschen werd ten teeken, dat het zes uur was en het werk geëindigd. Een kwartier lang bleven die mannen langs ons heen draven, ze kwamen allen in een draf naar beneden, haalden hun eten en liepen dan voor het grootste deel naar huis. Misschien dat een goede honderd in de verschillende gebouwen afzonderlijk als slaapgelegenheid ingericht, achter bleven. Maar, het was Woensdagavond en feest in de parochie. Er zullen er dus wel meer dan gewoonlijk naar huis zijn gehold. Alleen om buiten de poort te komen hebben ze al 'n anderhalf uur noodig.

Officieele Berichten.

Het door den Gezaghebber van St. Eustatius aan den onderwijzer 2de klasse J. G. Veeris verleend verlof van een maand is goedgekeurd. Aan hem is tot 1o. Juli a. s. verlofsverlenging verleend, terwijl hij overgeplaatst is op Aruba als hoofd der openbare school aldaar.

De onderwijzer 2de klasse C. M. L. Maduro is overgeplaatst van Aruba naar St. Martin N. G. als hoofd der openbare school te Philipsburg, en aan hem is met ingang van 1o. Juli a. s. verlof verleend tot zijn aankomst op St. Martin.

Mej. J. C. M. Lingstuyl, in het bezit eener akte als onderwijzeres 3de klasse, is definitief benoemd tot onderwijzeres 3de klas en bij het openbaar onderwijs in de kolonie en werkzaam gelaten aan de openbare school op St. Eustatius.

Aan den fung. Hypotheekbewaarder en wijkmeester van de 5e wijk alhier, B. E. van der Veen Zeppenfeldt is om gewichtige redenen drie weken verlof verleend. De adjunct-commies H. Forbes Schotborgh is tijdelijk belast met de functiën van wijkmeester van de 5e wijk.

Aan den Roomsch Katholieke Geestelijke van den 2den rang J. P. van Sadelhoff is op grond van meer dan tien jaren onafgebroken diensttijd in de kolonie, een jaar verlof naar Nederland verleend.

Aan Mevr. N. J. C. van Breemen-Kruyt, hoofd der Wilhelminaschool alhier, is tot verder herstel van gezondheid veertien dagen verlofsverlenging verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Maria Hansen, Fransinet Janga, Herman Leyba, Ricardt Miscus, Francisco Oduber, D. Salvador Palladino, Herman Rodriguez, Antonio R. Salasar, Chas Quevedo.

Aangeteekende stukken: Pineda & Co, een rebut verzonden door Francinette Maduro.

Drukwerk: Luis F. Bethencourt.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 16 Juni 1916.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.........	—
ZOUT per vat van 130 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K,G.........................	„ 0.07
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.40
id. per KG. 2e kw.	„ 0.30
HUIDEN per K.G.........................	„ 0.70
GEITENVELLEN per K.G..	„ 1.20
WOL per K.G...............................	„ 0.15
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.55
BEENDEREN per K.G....................	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G...............	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa) .	
Kwaliteit No, 1............per dozijn	„ 3,12½
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 3.25
„ „ 2 „ „	„ 4.50
„ „ 3 „	„ 6.12
„ „ 3 „ „	„ 6.30
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„ 7.20
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder f.	
TROOHOEDEN (latai) :	
Kwaliteit X per dozijn......................	f 1.12
Kwaliteit XX per dozijn	f 1.87

Hoe Engeland aan scheepsruimte komt.

Naar aanleiding van het bericht, dat de Engelsche Regeering alle steenkool van Duitschen oorsprong, ook de bunkerkolen, zal aanhouden en prijsmaken, en een toestemming van den Engelschen consul in de haven, waar de steenkool is ingenomen, vereischt wordt ten bewijze dat de bunkerkolen niet van Duitschen oorsprong zijn, schrijft de „N. R. Crt.":

„Als men weet, dat bv. hier in Rotterdam zoowel door de vaste als door de andere lijnen bijna uitsluitend met Duitsche kolen gebunkerd wordt, beseft men wat de draagwijdte is van deze bekendmaking van het Engelsche ministerie van buitenlandsche zaken.

„Tot nader begrip van de moeilijkheden, welke Engeland onze scheepvaart in den weg legt, niet zoozeer om Duitschland te benadeelen — want het effect daarvan zal wel miniem zijn, — als wel om zichzelf meer vrachtruimte te bezorgen, diene dat Engeland reeds gedurende eenige weken eischen van soortgelijken aard stelt. Schepen die in Engeland wilden bunkeren, moesten 30 pCt. van de vrachtruimte afstaan om hun kolen te krijgen. Materiaal voor hier te lande aan te bouwen of in aanbouw zijnde schepen kan ook sedert eenige weken niet uit Engeland worden verkregen, tenzij onder dezelfde voorwaarde, waarbij ook wel eens andere eischen worden gesteld.

„Daarbij komt, dat er uit Engeland niet genoeg Engelsche kolen geleverd worden; en ook al zijn zij hier, dan mag weer niet gebunkerd worden zonder vergunning van het Engelsche consulaat...... met de daaraan verbonden voorwaarden.

„Het gebruik van Hollandsche steenkool was niet doelmatig, omdat zij in vergelijking met andere soorten te mager was. Wellicht zal men nu, noodgedwongen, ook het binnenlandsch product in gebruik moeten nemen, al zal daarvan meer noodig zijn en ook het personeel daarvoor moeten worden uitgebreid.

„Voor de lijnen, die op Noord-Amerika varen, zullen de nadeelen, welke uit het besluit van de Engelsche regeering voortvloeien, niet zoo groot zijn als voor andere, omdat zij in Noord-Amerika kunnen bunkeren, wat een verlies van laadruimte van ongeveer 70 pCt. met zich brengt, aangezien de Amerikaansche kolen tegelijk voor thuis- en uitreis zullen moeten worden ingenomen. Schepen op Zuid-Amerika kunnen daar niet anders dan met Engelsche kolen bunkeren. Op deze zal de maatregel dus wel drukken, evenals bv. op schepen, die tusschen het Nederlandsche moederland en de koloniën varen. Om de Duitsche bunkerkolen zal het schip in volle zee, die als wij ons goed meenen te herinneren eene vrije zee heeft geheeten, worden aangehouden; de kolen worden prijs gemaakt en het schip zal dan in een Engelsche haven Engelsche, mis schien wel dezelfde, inmiddels ver engelschte en prijsgemaakte Duitsche kolen kunnen terugkrijgen, als het 30 pCt. van zijn vrachtruimte afstaat.

„En als het schip dit dan, om weg te kunnen komen, gedaan heeft, en reeds bij die gelegenheid of later, voor 30 pCt. lading van of voor Engeland mede krijgt, wat zullen de Duitsche duikbooten daarvan zeggen? Zal het gevaar voor torpedeering van dit schip niet zeer groot zijn, als de voor Engelsche rekening ingegeven lading contrabande is? De scheepvaartmaatschappijen moeten dan bovendien weer veel moeite krijgen om haar schepen te verzekeren."

De Engelsche willekeur.

Eenige zeer hartelijke opmerkingen zijn kortelings verschenen in de Nederlandsche pers met betrekking tot het optreden der Britsche regeering, die door de bestaande omstandigheden gedwongen is den toevoer van bunkerkolen aan onzijdige schepen te beperken. Aldus een officiëele Engelsche verklaring, die vervolgt:

De maatregelen, welke zijn genomen zijn uitsluitend voorgeschreven door de bestaande noodzakelijkheid — welke voortvloeit uit de schaarschte aan kolen en tonnenmaat — teneinde kolenvoorraden zooveel mogelijk te behouden, in het bijzonder voor verwijderde bunkerstations.

„Daar zuinigheid bij de beschikking over de Britsche kolen van de hoogste beteekenis is, is het zeker niet anders dan billijk, dat die onzijdige industrieën, welke het meest voordeel aanbrengen aan de geallieerden, den voorrang hebben en dat zuinigheid zal worden betracht ten opzichte van die welke den geallieerden minder van dienst zijn en bijgevolg minder aanspraak hebben op Britsche kolen.

Er is slechts een wenk gegeven aan eenige Nederlandsche maatschappijen, dat haar in ruil voor het toestaan van een zekere mate van laadruimte, koolvoorraden konden worden verzekerd.

Groot-Brittannië is uiterst verlangend zooveel mogelijk de bijzondere omstandigheden van iedere scheepvaartmaatschappij te overwegen ten einde een oplossing te bereiken, welke zoowel voor de Nederlandsche maatschappijen als voor Groot-Brittannië bevredigend is.

De onderhandelingen met verschillende scheepvaartmaatschappijen maken vorderingen en men vertrouwt, dat Nederland zal begrijpen, dat de Britsche regeering niet wenscht onbillijke voorwaarden te stellen.

Natuurlijk moet iedereen inzien, dat Groot-Brittannië het onloochenbaar recht heeft zelf de Britsche kolenverdeeling te regelen, zooals het dit noodzakelijk acht.

Zoolang er geen beslist tekort was, werden geenerlei voorwaarden opgelegd in verband met de levering van kolen en dit op zichzelf behoorde een voldoend bewijs te zijn voor de égards van de Britsche regeering voor de onzijdige belangen.

Er schijnt volkomen ten onrechte te zijn aangenomen, dat Duitsche kolen, vervoerd als bunkerkolen, zeker zouden worden in beslag genomen als contrabande. Hoewel zulk een inbeslagneming zoo wettig mogelijk zou zijn geweest voor Zr. Ms. regeering onder de Orders van Council van Maart 1915, wordt erkend, dat zulk een handeling in zekere mate iets nieuws zou zijn en de Nederlandsche scheepvaart- en andere belangen kunnen verzekerd blijven, dat de Britsche regeering zeer bereid zal zijn alle omstandigheden te overwegen in het bijzonder de moeilijkheden welke zouden voortvloeien uit het handhaven van haar rechten met betrekking tot Duitsche bunkerkolen.

Aan den anderen kant werd de uitvoer uit Nederland van producten aan de geallieerden herhaaldelijk verboden. Laatstelijk werd bijv. het verlof tot den uitvoer geweigerd van 35 ton beetwortelzaad, waarvoor door een Britsche firma geruimen tijd geleden was betaald en die lagen opgestapeld in Nederland.

De Nederlanders hebben ook bijna het grootste deel van de landbouwproducten, welke gewoonlijk naar Groot-Brittannië worden uitgevoerd naar andere richting verzonden en toch zijn zij, die het sterkst deze politiek hebben gesteund, de eerste om luide kreten te slaken, wanneer Groot-Brittannië eenige voorwaarde, stelt bij het voorzien van Nederlandsche schepen van haar kolen".

Buitenland.

De Ver. Staten en Mexico.

Majoor-Generaal Scott is weder thuis en heeft aan de Regeering te Washington medegedeeld wat hij denkt van de besprekingen, die gehouden zijn met Generaal Obregon te El Paso.

Men gelooft thans in het Witte Huis dat, waar Generaal Obregon en President Carranza nu beter inzicht hebben verkregen in de werkelijke bedoelingen van het Gouvernement van de Vereenigde Staten, en omtrent de dringende noodzakelijkheid van de Amerikaansche expeditie, de Mexicaansche zaken zich geleidelijk zullen schikken.

Generaal Obregon heeft met goedkeuring van Carranza de ongeschreven belofte afgelegd, dat 10,000 uitgezochte soldaten van Carranza's leger, onder generaal Trevino als bevelhebber, de streek nabij Parral, de zuidelijke grens van Generaal Pershings drijfjacht, en andere districten waar geen Amerikaansche troepen aanwezig zijn, zullen afloopen en er de orde handhaven; dat een sterke patrouille dienst zal worden in het werk gesteld aan de Mexicaansche zijde van de „Big Bend region" aan de grenzen van Texas om de Glenn Spring's en Boquillas-stroopers den pas af te snijden; dat alle mogelijke poging zal worden gedaan om Deemer, de Amerikaansche winkelier, die gevangen genomen en weggesleept werd door de bandieten, op te sporen en te bevrijden; dat de Mexicaansche troepen in den Staat Sonora niet zullen worden verplaatst, en niet den Pulpie-pas zullen doortrekken om in den rug van Generaal Pershing's legermachten op te treden.

We hopen er het beste van.

Ondertusschen is gelukkig de geroofde Amerikaan door eene afdeeling Amerikaansche soldaten ontdekt in een dorp, 125 mijlen ver in Mexico, te midden van een grooten troep bandieten.

De bandieten werden overrompeld, vloegen op de vlucht en lieten Jessie Deemer, de storekeeper, en Monroe Payne, de negerkok van de Boquillas-mijn-maatschappij achter.

Een andere tijding houdt in, dat Majoor Langborne met twee afdeelingen Cavalerie de stroopers van de „Big Bend" heeft overvallen in dezelfde streek, en behalve zes dooden, 75 gevangenen heeft gemaakt.

Generaal Trevino van de Mexicanen heeft bekend gemaakt, dat hij met 17000 man spoedig werk zal maken om de Villistas een toontje lager te doen zingen, en een eind te maken aan de brutale strooptochten.

Er is dus werk genoeg aan den winkel voor beide partijen.

Een nieuw ingekomen bericht meldt:

Het garnizoen van Ascension onder bevel van kolonel Laenz is naar het zuiden getrokken langs de Amerikaansche verbindingslijnen oogenschijnlijk naar El Valli.

Deze beweging heeft aanleiding gegeven tot allerlei opmerking in het hoofdkwartier van het Amerikaansch leger te velde, in verband met de belofte gegeven door het gouvernement van Carranza in zake het verder verblijf van de strafexpeditie op Mexicaansch grondgebied.

Eenige vrees wordt gekoesterd dat deze Carranzista troepen de Amerikaansche soldaten zullen aanvallen.

Bekendmaking.

Het publiek wordt herinnerd aan Art. 2 der Verordening van 31 October 1901/29 Januari 1902 (P. B. 1902 no. 7), thans luidende:

„Iedere hond moet voorzien zijn van:

1o. een halsband met een metalen plaat, waarop vermeld staat de naam des eigenaars;

2o. een aan den halsband vast te hechten penning, welks vorm en opschrift jaarlijks in de maand Mei door den Procureur-generaal worden bepaald en welke, op vertoon van eene door den ontvanger afgegeven quitantie, waaruit blijkt, dat de in art. 1 bedoelde belasting is betaald, vanwege het plaatselijk hoofd der politie tegen den kostenden prijs wordt verstrekt."

De penning zal dit belastingjaar den vorm van een gelijkzijdigen driehoek en tot opschrift hebben het getal 1916 en het volgnummer en aan de achterzijde het woord Curaçao.

De penningen zijn aan de Hoofdwacht der Politie in de Willemstad verkrijgbaar tegen betaling van twintig centen.

Curaçao, den 30n Mei 1916.

De Procureur-generaal,

8—4 J. B. Gorsira.

HAVEN-NIEUWS

VAN 10 JUNI — 24 JUNI.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	H Hichborn	11 Juni	New York	11 Juni	New York
Philadelphia	G W Goodman	14 „	La Guayra	14 „	New York
Merida	A Johanson	14 „	Maracaibo	16 „	Maracaibo
Amor	L v d Moer	14 „	New York	?	?
Zulia	S S Morris	17 „	New York	17 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	19 „	Maracaibo	19 „	La Guayra
Zulia	S S Morris	22 „	Maracaibo	22 „	New York
Merida	A Johanson	21 „	La Guayra	22 „	Maracaibo
Luna	G P Vos	21 „	New York	?	?
Pr der Nederl.	J C Metus	21 „	New York	22 „	Amsterdam
Oranje Nassau	D Haasnoot	24 „	Amsterdam	25 „	New York
Manuel Calvo	J Bonet	16 Juni	Colón	16 Juni	Barcelona
Fjell	Carl Hunn	15 „	New York	16 „	Sent. de Cuba

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Gacela H	10 Juni	Maracaibo	*Pluma de Oro*	10 Juni	Vela de Coro
Clara C	10 „	Rio Hacha	*Juan Luis V*	11 „	Vela de Coro
Hirondelle H	11 „	Maracaibo	*Refugio H*	13 „	Aruba
Frieda H	12 „	Rio Hacha	*Reina H*	15 „	Rio Hacha
Meteor H	12 „	Rio Hacha	*Perfection I*	15 „	Barbedos
Refugio H	12 „	Aruba			
Pretoria H	13 „	St Kitts			
El Dorado V	15 „	Maracaibo			